

บทความที่ : 3
Article :

การสร้างภาพลักษณ์สำหรับการเป็นเมืองท่องเที่ยว
ของเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงใหม่ของ จังหวัดเชียงราย
ภายใต้ระบบ 1 เมือง 2 แบบ

Creating Image for the Tourist City of Chiang Khong
Special Economic Zone Chiang Rai Province Under
the City of Two Systems Concept

ทศพล พงษ์ตะ* คมสัน รัตนะสิมากุล**
และ กัญณพงค์ ศิริเขตต์*

Thotsapon Pongta* Komsan Rattnasimakool**
and Kannapongse Siriket*

*สำนักวิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ [School of Public Administration, Chiang Rai Rajabhat University]; Corresponding author
e-mail: thospon123@hotmail.com

**คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ [Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University]; E-mail: komsan.crru@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ ผลกระทบ และแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยว ของเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ ภายใต้ระบบ 1 เมือง 2 แบบ โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมองภาพลักษณ์ของเมืองท่องเที่ยวเชียงของก่อนการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นเมืองที่มีบรรยากาศริมสองฝั่งแม่น้ำโขง เป็นแหล่งสินค้าหัตถกรรม และเมืองผ่านสำหรับเดินทางไปลาวและจีน ด้านคนเชียงของมองว่าเชียงของมีอาหารที่โดดเด่น (ไก่) บรรยากาศสองฝั่งแม่น้ำโขง และเป็นแหล่งสินค้าหัตถกรรม ผลกระทบด้านบวกภายหลังการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษฯ นำไปสู่การลงทุนที่เพิ่มขึ้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การวางผังเมืองภายใต้แนวคิดระบบ 1 เมือง 2 แบบ ขณะที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจชุมชน และวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นได้รับผลกระทบ และแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์ฯ คือ 1) เชิงรุก จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนโดยพิจารณาจากความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ 2) การป้องกัน สำรวจและสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยว 3) การแก้ไข ยกระดับและเพิ่มมูลค่าสินค้า และ 4) การตั้งรับ จัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาและสร้างองค์ความรู้แก่ผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่

คำสำคัญ : ภาพลักษณ์; เมืองท่องเที่ยว; เขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ

Abstract

This research article aims to study the image, the impact, the guidelines and development of tourism city image of the Chiang Khong district special economic zone under one system of two cities using quantitative and qualitative research. The study indicated that tourists look at the image of Chiang Khong tourism town before becoming a special economic zone when visiting the atmosphere on the both sides of the Mekong River an is a source of handicrafts and a transit city for traveling to Laos and China. The Chiang Khong province people viewed that Chiang Khong had a distinctive food (Kai), the atmosphere on both sides of the Mekong River. and a source of handicrafts Positive impacts after the establishment of the Special Economic Zone leading to increased investment Infrastructure development, urban planning under the concept of one city system, two types, while ecotourism cultural history, community economic system and the way of life of the local people is affected can set the guidelines for the development of the image as follows: (1) Proactively action by developing tourism plan by considering the outstanding tourism resources in the area (2) Prevention surveying and establishing tourism standards (3) taking corrective actions, raising and increasing the value of products and (4) set up to arrange training to develop and create knowledge for those stakeholders in the area.

Keywords: Image, Tourist City, Chiang Khong Special Economic Zone

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้สังคมโลกขับเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดนิ่ง พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการปฏิรูปเทคโนโลยีดิจิทัล เช่นเดียวกับการลงทุนทางเศรษฐกิจที่มีลักษณะก้าวข้ามพรมแดน (border) ของรัฐชาติ การค้าการลงทุนระหว่างประเทศจึงเกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลก ประเทศไทยเป็นอีกหนึ่งประเทศที่ถูกจับจ้องจากนักลงทุนต่างชาติเนื่องจากลักษณะทางภูมิศาสตร์บริเวณชายแดนบางพื้นที่ของประเทศไทยมีปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการที่สามารถดึงดูดความสนใจจากนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในพื้นที่เช่น เป็นศูนย์กลางทางการค้าการลงทุนในการผลิตและส่งออกของกลุ่มประเทศอาเซียน มีวัตถุดิบในการผลิตและแรงงานมีศักยภาพ มีอุตสาหกรรมสนับสนุนหลากหลายที่จะช่วยลดต้นทุนการผลิตของภาคการนำเข้า ปรากฏการณ์การเคลื่อนย้ายแรงงานและทุนจากภายนอกที่เกิดขึ้น นำมาสู่การวางนโยบายและจัดทำแผนแม่บทเพื่อดึงรั้งกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญ ได้ถูกกำหนดจัดตั้งเป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อันก่อให้เกิดโครงการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐาน สิทธิประโยชน์สำหรับนักลงทุน การบริหารแรงงานต่างด้าว ฯลฯ นับว่าเป็นการสร้างแรงจูงใจแก่นักลงทุนด้วยเงื่อนไขพิเศษในด้านภาษี การผ่อนปรนกฎระเบียบบางประการที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทั้งนี้ ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่ 2/2558 กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่สอง ใน 21 ตำบล 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เป็น “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเชียงราย” เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2558 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : 2558) สำหรับเชียงของถูกกำหนดเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในด้านต่อไปนี้

ประการแรก ด้านเมืองโลจิสติกส์และบริการการขนส่ง ด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ของอำเภอเชียงของเป็นพื้นที่จุดเชื่อมต่อไปยังเมืองหลวงพระบาง (ลาว) และเมืองสิบสองปันนา (จีน) จึงเป็นจุดเปลี่ยนถ่ายสินค้าที่สำคัญในการส่งสินค้าไทยเข้าสู่

ตลาดจีนและที่ผ่านมาตลาดชายแดนเชียงใหม่ของเป็นตลาดที่สร้างรายได้สำคัญให้กับผู้ประกอบการไทย

ประการที่สอง ด้านการท่องเที่ยว หลังจากการเปิดสะพานมิตรภาพแห่งที่ 4 ตามแนวเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (ห้วยทราย-เชียงใหม่) เชียงของกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวและเมืองผ่านสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากจีน เมืองเชียงใหม่ในฐานะของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเชียงราย จึงถูกจัดวางตำแหน่งทางยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาให้เป็นทั้งเมืองบริการการขนส่งและเมืองท่องเที่ยว ตามเงื่อนไขของบริบททางภูมิศาสตร์ในพื้นที่ ก่อให้เกิดการสร้างเมืองใหม่ขึ้นควบคู่กับการคงอยู่ของเมืองเก่า กระทั่งเกิดแนวคิดการพัฒนาแบบ 1 เมือง 2 แบบ กล่าวคือ เป็นแนวความคิดในการแบ่งพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษออกเป็นเขตเมืองเก่ากับเขตเมืองใหม่ พื้นที่เขตเมืองเก่าถูกกำหนดเพื่อใช้เป็นฐานการผลิตทางเศรษฐกิจการค้าและการท่องเที่ยว โดยเป็นศูนย์กลางของศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ส่วนพื้นที่เขตเมืองใหม่จะเป็นพื้นที่เป้าหมายของโครงการพัฒนาเศรษฐกิจการค้า การลงทุน และการขนส่งบนเส้นทางคมนาคมระดับภูมิภาค

อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมาเชียงใหม่ในมิติของการเป็นเมืองท่องเที่ยวได้ผันแปรไปตามกระแสการพัฒนาซึ่งขาดทิศทางที่ชัดเจน ดังที่ ชยุต จิตธำรงสมุทร (2558: 77) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอำเภอเชียงใหม่ของชายแดน ผลการวิจัยพบว่า อำเภอเชียงใหม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพมากมายแต่ขาดการพัฒนาที่ชัดเจน ดังนั้น หากมีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพก็จะทำให้ภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยวของเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงใหม่มีความชัดเจน ส่งผลต่อการสร้างรายได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวแก่ชุมชน ซึ่งหมายถึงคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชนที่จะเกิดขึ้นตามมา สิ่งที่กำลังมาข้างหน้าจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชียงใหม่ภายใต้ระบบ 1 เมือง 2 แบบ จึงนำมาสู่ประเด็นการศึกษาภาพลักษณ์การเป็นเมืองท่องเที่ยวของอำเภอเชียงใหม่ ก่อนการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ และผลกระทบต่อการเป็นเมืองท่องเที่ยวภายหลังการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ตลอดจนการหาแนวทางและการพัฒนาภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยว ของเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ภายใต้ระบบ 1 เมือง 2 แบบ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของเมืองท่องเที่ยวอำเภอเชียงของ ก่อนการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาผลกระทบต่อการเป็นเมืองท่องเที่ยวของอำเภอเชียงของ ภายหลังจากจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาแนวทางและการพัฒนาภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยว ของเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ จังหวัดเชียงราย ภายใตระบบ 1 เมือง 2 แบบ

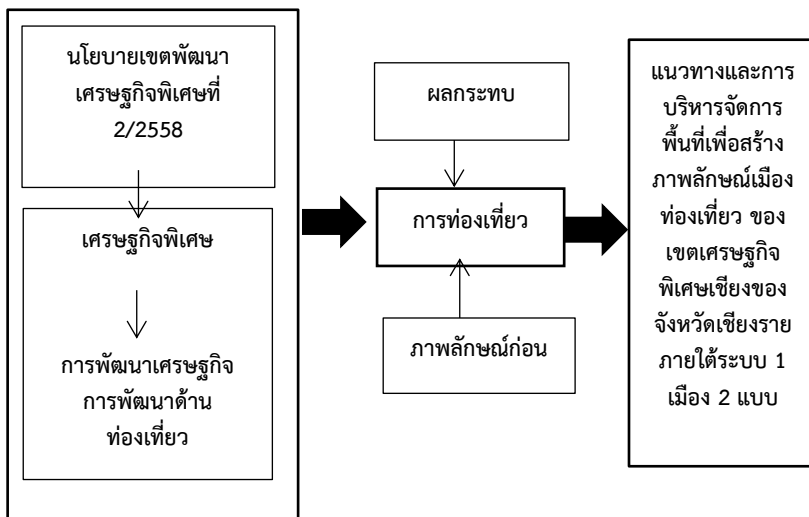
ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตทางด้านเนื้อหา งานวิจัยชิ้นนี้ต้องการศึกษาภาพลักษณ์ด้านวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ธรรมชาติ ชาติพันธุ์และหัตถกรรม ของเมืองท่องเที่ยวอำเภอเชียงของก่อนการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ส่วนผลกระทบต่อการเป็นเมืองท่องเที่ยวของอำเภอเชียงของภายหลังจากจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของแบ่งออกเป็นด้านประวัติศาสตร์ นิเวศ วัฒนธรรม และเศรษฐกิจฐานราก และแนวทางการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยว ของเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ จังหวัดเชียงราย ภายใตระบบ 1 เมือง 2 แบบ แบ่งออกเป็น แนวทางการบริหารจัดการเชิงรุก การป้องกัน การแก้ไข และการตั้งรับ

ขอบเขตทางด้านประชากรวิจัยและพื้นที่วิจัย ได้แก่ ประชากรจากกรมทะเบียน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ปี พ.ศ. 2559 จำนวน 64,197 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560: 36) และนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอเชียงของ ช่วงปี พ.ศ. 2559 จำนวน 98,031 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย: 2560) โดยใช้พื้นที่อำเภอเชียงของในการดำเนินการวิจัย

ขอบเขตทางด้านช่วงเวลาวิจัย ได้แก่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2559 – 30 กันยายน พ.ศ. 2560

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่อำเภอเชียงของ จำนวน 64,181 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560: 36) นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในอำเภอเชียงของ จำนวน 98,031 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย: 2560) รวมทั้งหมด 162,228 คน และกลุ่มผู้นำชุมชนในพื้นที่

กลุ่มตัวอย่างประชาชนและนักท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเชียงของที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 400 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) โดยกำหนดให้สุ่มประชาชนจำนวน 150 คน และนักท่องเที่ยว 250 คน

กลุ่มตัวอย่างประชาชน มีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. แบ่งตำบลในพื้นที่อำเภอเชียงของ ออกเป็น 7 ตำบล ได้แก่ตำบลเวียง ตำบลสถาน ตำบลศรีง ตำบลบุญเรือง ตำบลห้วยซ้อ ตำบลศรีดอนชัย ตำบลริมโขง
2. ทำการสุ่มหมู่บ้านจากแต่ละตำบลของอำเภอเชียงของ มาร้อยละ 50 โดย ใช้การสุ่มอย่างง่ายได้จำนวน 50 หมู่บ้าน
3. ทำการสุ่มครัวเรือนจากหมู่บ้านในแต่ละตำบลที่ถูกเลือกขึ้นมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง หมู่บ้านละ 3 ครัวเรือน
4. ทำการแบ่งกลุ่มประเภทของครัวเรือนตามการประกอบอาชีพของหัวหน้าครัวเรือนออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ เกษตรกร ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว และอื่น ๆ จากนั้นคำนวณสัดส่วนของครัวเรือนและทำการสุ่มครัวเรือนในแต่ละประเภทได้จำนวน 150 ครัวเรือน
5. กำหนดให้หัวหน้าครัวเรือนที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนละหนึ่งคนได้จำนวน 150 คน

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Haphazard or Accidental Sampling)

กลุ่มตัวอย่างผู้นำ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน พระ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ประกอบการในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเมืองเชียงของ จังหวัดเชียงราย กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง - ล้านนา อำเภอเชียงของ ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ ผู้นำนักวิชาการทางการท่องเที่ยว นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์และศิลปะและวัฒนธรรม นักนิเทศศาสตร์ นักการตลาด ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม (Questionnaires) คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ในประเด็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของเมืองท่องเที่ยวอำเภอเชียงของ ก่อนการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยเก็บแบบสอบถามจากคนเชียงของจำนวน 150 ชุด และกลุ่มนักท่องเที่ยว

ภายนอก 250 ชุด เพื่อหาภาพลักษณ์ของเมืองท่องเที่ยวอำเภอเชียงของ ก่อนการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ จังหวัดเชียงราย

2. แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) คณะผู้วิจัยได้ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยการสังเกตวิถีชีวิตของชุมชนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งประเพณีวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวเชียงของ

3. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) คณะผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการเป็นเมืองท่องเที่ยวของอำเภอเชียงของ ภายหลังจากจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ จังหวัดเชียงราย

4. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Focus Group Discussion) คณะผู้วิจัยจะดำเนินการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับกลุ่มตัวอย่างผู้นำโดยทำการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยวของเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ จังหวัดเชียงราย ภายใต้อระบบ 1 เมือง 2 แบบ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้วิธีการคำนวณหาค่าเฉลี่ย จากนั้นนำไปประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อตอบตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในรูปแบบของความสำเร็จเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการสร้างภาพลักษณ์สำหรับการเป็นเมืองท่องเที่ยวของเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ จังหวัดเชียงราย ภายใต้อระบบ 1 เมือง 2 แบบ ผลการวิจัยที่พบมีดังนี้

1. ภาพลักษณ์ของเมืองท่องเที่ยวอำเภอเชียงของก่อนการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวและคนเชียงของรับรู้ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชียงของ ก่อนการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ จังหวัดเชียงราย ในสามลำดับแรก คือ เป็นจุดเชื่อมต่อไปยังประเทศเพื่อนบ้าน (ลาวและจีน) (ร้อยละ 24.6)

เป็นเมืองที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ (ร้อยละ 17) และมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย (ร้อยละ 12.68) ตามลำดับ

ภาพที่ 2: ภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวอำเภอเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวและคนเชียงใหม่มีความคิดเห็นที่ตรงกันเกี่ยวกับเสน่ห์ของอำเภอเชียงใหม่ที่ใช้แนะนำบุคคลใกล้ชิดให้มาเที่ยววนั้นคือ เป็นเมืองภูมิศาสตร์ติดน้ำโขง, มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย และเป็นเมืองที่มีศิลปะ ด้านเสน่ห์ของอำเภอเชียงใหม่ที่แตกต่างจากอำเภออื่นๆ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวเห็นว่า เป็นเมืองที่มีภูมิศาสตร์ที่ติดริมน้ำโขง มีศิลปวัฒนธรรม และมีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนเชียงใหม่เห็นตรงกับกลุ่มนักท่องเที่ยวใน 2 ลำดับแรก แต่ในลำดับที่ 3 เป็นเรื่องของบรรยากาศและการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่แตกต่างจากอำเภออื่นๆ ด้านภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวอำเภอเชียงใหม่จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวคือ การนั่งเรือชมบรรยากาศริมสองฝั่งแม่น้ำโขง มีแหล่งเยี่ยมชมสินค้างานหัตถกรรม เช่น ผ้าทอไทลื้อ และเมืองทางผ่านสำหรับเดินทางไปลาวและจีน ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนเชียงใหม่เห็นว่า มีอาหารท้องถิ่นที่มีชื่อเสียง (ไก) การนั่งเรือ

ชมบรรยากาศริมสองฝั่งแม่น้ำโขง และมีแหล่งเยี่ยมชมสินค้างานหัตถกรรม เช่น ผ้าทอไทลื้อ

2. ผลกระทบต่อการเป็นเมืองท่องเที่ยวของอำเภอเชียงของ ภายหลังจากจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ จังหวัดเชียงราย แบ่งออกเป็นผลกระทบด้านบวกและด้านลบ ดังนี้

ผลกระทบด้านบวกการประกาศพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ

1) ก่อให้เกิดการลงทุนจากนักลงทุนภายนอก เช่น การสร้างอาคารพาณิชย์เพื่อรองรับการค้า การซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไรและลงทุนด้านอสังหาริมทรัพย์ซึ่งทำให้มูลค่าที่ดินในพื้นที่อำเภอเชียงของสูงขึ้น ดังที่ ศศิธร รุ่งกิจเลิศสกุล ผู้ประกอบการร้านอาหารและที่พัก ให้ข้อมูลว่า “ที่ดินก่อนและหลังประกาศพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของมีราคาที่สูงขึ้น จากไร่ละหนึ่งล้านบาทเพิ่มขึ้นเป็นสองถึงสามล้านบาทขึ้นอยู่กับทำเลของแต่ละพื้นที่” นอกจากนี้ นับแต่เชียงของประกาศเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2558 ก็ถูกกำหนดให้เป็นเมืองโลจิสติกส์นำไปสู่การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบคมนาคมโดยเฉพาะ โครงการพัฒนาเคอียูชายชนส่งระบบราง ดังโครงการขนาดใหญ่ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น โครงการก่อสร้างเส้นทางรถไฟ เด่นชัย-เชียงราย-เชียงของ หากโครงการดังกล่าวสำเร็จตามเป้าหมายนับเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการขนส่งระหว่างประเทศอีกทั้งสามารถเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงรายให้สูงขึ้น

2) เกิดแนวคิดระบบ 1 เมือง 2 แบบ ซึ่งมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเชียงของอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน พ.ศ. 2558 – 2562 โดยเครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง-ล้านนา ซึ่งมีสาระสำคัญคือ การที่แบ่งพื้นที่ออกเป็นเขตชุมชนที่ต้องมีการอนุรักษ์และเขตพื้นที่การพัฒนาอุตสาหกรรมหรือเรียกว่าเขตเมืองเก่าและเขตเมืองใหม่ การแบ่งพื้นที่ออกเป็นสองส่วนนั้นก่อให้เกิดความตระหนักในวิถีชุมชนที่มีนัยเชิงการอนุรักษ์สิ่งที่มีคุณค่าสำหรับคนในพื้นที่ เช่น อาหารของกลุ่มชาติพันธุ์ งานประเพณี งานหัตถกรรม และความเป็นเมืองเก่าที่สะท้อนบ้านเรือนและวัด และถูกพัฒนาเป็นแหล่งเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยอาศัยทุนชุมชน ที่ต่อยอดไปสู่การสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนหรือเรียกว่าสร้างมูลค่าการท่องเที่ยวจากคุณค่าทางวัฒนธรรม การแบ่งเขตความเป็นเมืองอนุรักษ์กับเมืองอุตสาหกรรมคือการ

สร้างความชัดเจนในเชิงพื้นที่เพื่อรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่แต่เดิมไว้และไม่ให้ถูกทำลายไปพร้อมกับวาทกรรมการพัฒนา ดังที่ นิวัฒน์ ร้อยแก้ว ประธานกลุ่มคนรักเชียงของ ได้พยายามตอกย้ำให้เห็นว่า “หนึ่งเมืองสองแบบเป็นการพัฒนาเมืองเชียงของที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างการอนุรักษ์ฟื้นฟูรักษากับการพัฒนาตามรูปแบบสมัยใหม่ที่ถูกลำดับจากรัฐ หนึ่งเมืองสองแบบจึงเป็นการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน”

3) การประกาศใช้สะพานมิตรภาพ 4 (เชียงของ-ห้วยทราย) เพื่อใช้เป็นเส้นทางคมนาคมข้ามแม่น้ำโขงโดยมีจุดเชื่อมต่อระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาว การสร้างสะพานดังกล่าวนอกจากมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศ และรองรับต่อการเป็นเมืองเขตเศรษฐกิจพิเศษ สำหรับมิติของการท่องเที่ยวนับเป็นผลกระทบทางบวก กล่าวคือ สะพานคือจุดเชื่อมต่อสำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวชาวจีนและลาวให้สามารถเดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้นและยังมีความปลอดภัย ผนวกกับภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเชียงของที่มีความน่าสนใจไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเพณี ทัศนกรรม และธรรมชาติ

ผลกระทบทางลบการประกาศพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ

1) ผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้วยระบบนิเวศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพทำให้มีพันธุ์พืชแม่น้ำโขงมากกว่า 65 ชนิด แม่น้ำโขงที่ไหลผ่านในพื้นที่อำเภอเชียงของจึงเป็นแหล่งอาหารและที่วางไข่ของปลา ลักษณะทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชุมชนสองฝั่งแม่น้ำโขงที่มีลักษณะพึ่งพาแม่น้ำโขงทั้งการหาปลา การเก็บไข่ การทำเกษตรริมโขง รวมทั้งการท่องเที่ยว ซึ่งมีลักษณะทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ดังนั้น หากความเจริญทางเศรษฐกิจที่มาพร้อมกับการประกาศเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่รุกคืบเข้ามาในพื้นที่โดยไม่มีมาตรการเตรียมความพร้อมหรือการจัดการที่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลให้ระบบนิเวศเปลี่ยนแปลงไป เห็นได้จากการสำรวจเกาะแก่งต่างๆในแม่น้ำโขงเพื่อระเบิดและใช้เป็นเส้นทางเดินเรือ

2) ผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา รวมถึงสถานที่หรืออาคารสิ่งก่อสร้างที่มีอายุเก่าแก่หรือเคยมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์เช่น โบราณสถาน ชุมชนโบราณ วัด และสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรม

ที่จะถูกกลืนไปพร้อมกับการพัฒนาจากทุนภายนอกที่ล้อมรอบเขตพื้นที่อนุรักษ์ หากไม่มีมาตรการในการดูแลหรืออนุรักษ์ที่ชัดเจนซึ่งปัจจุบันมีความพยายามที่จะรักษาสิ่งเหล่านี้ไว้

3) ผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า การประกาศจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้นเกิดขึ้นพร้อมกับการเข้ามาของนักลงทุนและการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภายนอก สิ่งที่เกิดขึ้นดังกล่าวส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะ วัฒนธรรมนิยมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ตลอดถึงการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาผ่านงานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา ชนเผ่า เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมได้รับผลกระทบจากวัฒนธรรมภายนอกที่ถูกนำเข้ามาจากผู้คนที่ไม่ใช่คนเชียงใหม่ ที่มุ่งเน้นแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจและเข้ามาหารายได้ในพื้นที่ ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สุริยา วงศ์ชัย ผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ลือลายคำ ที่ว่า “เชียงใหม่ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ ลัวะ ม้ง ลาหู่ จีนฮ่อ อาข่า เมี่ยนหรือเย้า ยวนหรือคนเมือง ก่ามู และไทลื้อ แต่ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังคงรักษาอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเองไว้อย่างเข้มแข็งคือ ไทลื้อและม้ง”

4) ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจฐานราก จากการพัฒนาพื้นที่เชียงใหม่ภายใต้วาทกรรมเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะเรื่องของการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยแนวคิดที่พยายามสร้างเชียงใหม่เป็นห้องรับแขกของจังหวัดเชียงราย ยังขาดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนในพื้นที่ ดังนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจโดยละเลยการรับฟังเสียงของคนในพื้นที่อาจนำไปสู่การทำลายรากเหง้าวิถีชีวิตของชุมชนดั้งเดิม ซึ่ง สงวน ซ่อนกลิ่นสกุล รองประธานหอการค้าจังหวัดเชียงราย ได้สะท้อนให้ฟังว่า “อยากให้รัฐได้ให้ความรู้กับประชาชน เนื่องจากเรากลัวในสิ่งที่เราไม่รู้ ไม่มีข้อมูล หากเรารู้เราเข้าใจ เราอาจจะไม่กลัว รัฐต้องรู้ความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้านเมื่อรู้แล้วถึงจะทำในสิ่งที่ประชาชนต้องการได้”

3. แนวทางและการพัฒนาภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยวของเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ภายใต้ระบบ 1 เมือง 2 แบบ โดยการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix มีดังนี้

ตารางที่ 1 : การวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix เกี่ยวกับการพัฒนาภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยวของเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงใหม่ของ จังหวัดเชียงราย ภายใต้ระบบ 1 เมือง 2 แบบ

SWOT	ปัจจัยที่เอื้อประโยชน์	ปัจจัยที่ส่งผลกระทบ
ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประชาชนมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ อันก่อให้เกิดการมีวัฒนธรรมและประเพณีที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ 2. เป็นเมืองท่องเที่ยวชายแดนซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศลาวและสามารถเชื่อมโยงไปสู่ประเทศจีนได้ 3. มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ซึ่งเป็นทุนชุมชนและเป็นทรัพยากรที่เอื้อต่อการสร้างการท่องเที่ยวชุมชนโดยเฉพาะภูเขาและแม่น้ำโขงหรือน้ำของ 4. มีวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะหรือวิถีชีวิตในม่านชนบท กล่าวคือ เรียบง่าย รักความสงบ อยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้อง ทำให้ลักษณะทางสังคมเป็นแบบแบ่งปัน เกื้อกูล เอื้อเพื่อซึ่งกันและกัน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขาดหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว 2. ขาดการสร้างเรื่องราวผูกโยงเนื้อหาที่มีความน่าใจในการนำเสนอของแหล่งท่องเที่ยว 3. นักท่องเที่ยวมักใช้เป็นเมืองผ่านในการเดินทางต่อไปยังประเทศลาวและจีน 4. ขาดงบประมาณสนับสนุนสำหรับใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 5. ระบบการขนส่งสาธารณะยังไม่พร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว 6. ผู้นำชุมชนและประชาชนในอำเภอเชียงของยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ
ปัจจัยภายนอก	โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
	<ol style="list-style-type: none"> 1. เชียงของเป็นจุดเชื่อมต่อไปยังประเทศเพื่อนบ้านผ่าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นโยบายภาครัฐที่ขาดการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นไม่

SWOT	ปัจจัยที่เอื้อประโยชน์	ปัจจัยที่ส่งผลกระทบ
	<p>เส้นทาง R3A ซึ่งมีต้นทางเริ่มจากเชียงใหม่ของ ประเทศไทย-บ่อแก้ว-หลวงน้ำทา-บ่อเต็นของ ประเทศลาว-บ่อหาน-เชียงรุ่งหรือจิ่งหง ในแคว้นสิบสองปันนา นครคุนหมิง มณฑลยูนนานของ ประเทศจีน</p> <p>2. การประกาศเป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงการค้า การท่องเที่ยวและการลงทุน (ไทย ลาว จีน)</p> <p>3. นโยบายการจัดผังเมืองของ โยธาและผังเมือง ส่งผลให้พื้นที่ เชียงของได้รับการพัฒนา เช่น ถนนเลียบริมน้ำโขง (พัฒนาเส้นทาง และสาธารณูปโภค ผลพวงของการพัฒนาเพื่อรองรับ การเติมโต)</p> <p>4. กระแสนิยมสินค้าไทย ของ ประเทศเพื่อนบ้าน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และพม่า ซึ่งมีความคุ้นเคยและ นิยมสินค้าไทย</p>	<p>สามารถตอบสนองต่อความต้องการของคนท้องถิ่นได้ ส่งผลให้วิถีชีวิตของคน ท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งนโยบายเร่งด่วนของภาครัฐส่งผลกระทบต่อ การท่องเที่ยวในอำเภอ เชียงของ (การห้ามรถจากจีนเข้ามา เป็นต้น)</p> <p>2. กฎเกณฑ์ของภาครัฐบางอย่าง ไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง และ บางอย่างขัดแย้งกัน</p> <p>3. ปัญหาเกี่ยวกับผู้ประกอบการ รายใหญ่ที่ เข้ามาทำธุรกิจ แข่งขันกับ คนท้องถิ่น โดยเฉพาะการกว้านซื้อที่ดิน เพื่อเก็งกำไร</p>

จากการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยวของเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ จังหวัดเชียงราย ภายใต้ระบบ 1 เมือง 2 แบบ ดังนี้

1) การพัฒนาเชิงรุก ดำเนินการได้โดยการจัดทำแผนพัฒนาท่องเที่ยวชุมชนที่เน้นความมีอัตลักษณ์เฉพาะ บนฐานข้อมูลของเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์เชิงคุณค่าด้านวัฒนธรรมประเพณีเชียงของ ภายใต้การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนแบบบูรณาการระหว่าง ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐ ควบคู่กับการสร้างศูนย์กลาง (HUB) การเชื่อมต่อการขนส่งในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั้งทางน้ำและทางบกผ่านเส้นทาง R3A และสร้างสรรคสินค้าทางการท่องเที่ยวใหม่ๆ ภายใต้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น การล่องเรือชมบรรยากาศวิถีชีวิตของคนเชียงของ การเยี่ยมชมสินค้างานหัตถกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ

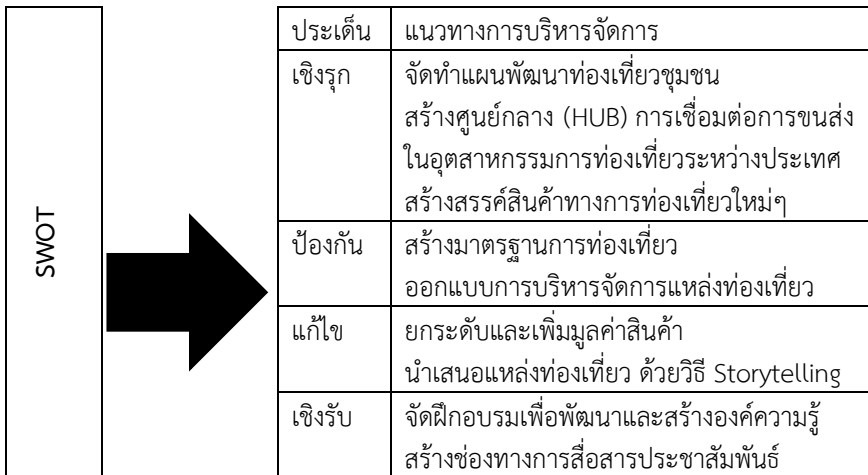
2) การพัฒนาเชิงป้องกัน เพื่อไม่ให้เกิดการท่องเที่ยวแบบฉาบฉวยและสร้างภาระหรือปัญหาสิ่งแวดล้อมให้กับคนในพื้นที่ ดังนั้น ต้องสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยว โดยการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการฟื้นฟู ปรับปรุงภูมิทัศน์ พัฒนาศักยภาพ และออกแบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยว ทั้งนี้ หากต้องการให้การท่องเที่ยวมีความยั่งยืนต้องส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นเพื่อสร้างจิตสำนึกรักและหวงแหนทุนท้องถิ่น

3) การพัฒนาเชิงแก้ไข ยกกระดับและเพิ่มมูลค่าสินค้า โดยอาศัยกระแสความนิยมสินค้าไทยของประเทศเพื่อนบ้าน (ลาว/พม่า) โดยการเพิ่มมูลค่าสินค้าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อสร้างความน่าสนใจในการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยว ด้วยวิธี Storytelling ประกอบกับการพัฒนาเส้นทางและระบบสาธารณูปโภค เพื่อสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษระยะที่ 2 ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่ 2/2558

4) การพัฒนาเพื่อเชิงตั้งรับ จัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ อาทิ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ และประชาชนในอำเภอเชียงของที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อสร้างความพร้อมในด้านการท่องเที่ยวและการลงทุน และ

สร้างช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยว 3 รูปแบบ คือ ภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยวเชิงแหล่งธรรมชาติ ภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยวเชิงแหล่งวัฒนธรรม และภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ ผลการวิจัยแนวทางการบริหารจัดการเพื่อสร้างภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยว ของเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ จังหวัดเชียงรายภายใต้ระบบ 1 เมือง 2 แบบ สรุปได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 3: ผลการวิจัยแนวทางการบริหารจัดการเพื่อสร้างภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยวของเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ จังหวัดเชียงรายภายใต้ระบบ 1 เมือง 2 แบบ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวและคนเชียงของรับรู้ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชียงของ ก่อนการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษในมิติของการเป็นเมืองที่มีจุดเชื่อมต่อไปยังประเทศเพื่อนบ้าน และความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ตลอดจนการมีวิถีชีวิตที่

เรียบง่าย ขณะเดียวกันเชียงของมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและมรดกศิลปวัฒนธรรม ประเพณี (การแต่งกายแบบไทลื้อ/อาหารท้องถิ่น เช่น ไก) ที่โดดเด่น ซึ่งนักท่องเที่ยวรับรู้ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของเมืองเชียงของก่อนการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จากเพื่อนหรือคนรู้จัก เว็บไซต์ และวิทยุ ตามลำดับ ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่าด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์เชียงของเป็นอำเภอชายแดนที่ติดต่อกับประเทศลาวและเป็นเส้นทางสำคัญมุ่งสู่จีนตอนใต้ ทำให้นักท่องเที่ยวและคนเชียงของมองว่าเป็นเพียงเมืองผ่าน ส่วนแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่ได้อย่างชัดเจนทำให้ภาพลักษณ์เชียงของเป็นที่รับรู้แก่ผู้มาเยือนจากเพื่อนหรือคนรู้จัก ดังที่ จารุณี ทรัพย์บุญโต (2555) ได้ศึกษาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายจากมุมมองประชาชนในท้องถิ่นและต่างถิ่นโดยพบว่า ภาพลักษณ์เชิงบวกของจังหวัดเชียงรายคือมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและนักท่องเที่ยวสามารถบอกเล่าประสบการณ์การท่องเที่ยวให้กับเพื่อนหรือคนรู้จักได้ แสดงให้เห็นว่าการที่นักท่องเที่ยวได้พบเห็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่น มักจะมีการสื่อสารเพื่อแนะนำไปยังเพื่อนหรือคนรู้จัก นอกจากนี้ เพื่อเป็นการยืนยันความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชียงของที่สะท้อนภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวเชียงของอาจพิจารณาได้จากคำขวัญของอำเภอเชียงของ คือ หลวงพ่อเพชรคู่ ลือเลื่องปลา บึกหาดไคร้ แหล่งผ้าทอน้ำไหล ประตูใหม่อินโดจีน ซึ่ง วิรัช ลภีรัตนกุล (2540: 84) กล่าวว่า เป็นการใช้ข้อความเพื่อสร้างภาพลักษณ์และนำมาสู่การรับรู้ของคนภายนอก เชียงของจึงเป็นเมืองที่มีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย เป็นเมืองที่เรียบง่าย ซึ่งเป็นจุดเด่นที่สามารถนำมาสร้างมูลค่าได้ ตามที่ สงวน ซ้อนกลิ่นสกุล รองประธานหอการค้าจังหวัดเชียงราย ได้ให้ข้อมูลไว้อย่างน่าสนใจว่า “ใครบอกว่าเชียงของไม่มีอะไรแต่ความเรียบง่าย ซึ่งอยากจะบอกว่าความเรียบง่ายก็สามารถขายได้ถ้าจะทำในเชิงการท่องเที่ยว โดยที่ผ่านมามีนักศึกษาจากประเทศสิงคโปร์และออสเตรเลียได้เดินทางเข้ามาเชียงของเพื่อต้องการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชนแบบชาวบ้าน” กล่าวได้ว่า เชียงของเป็นเมืองที่มีภาพลักษณ์การท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ผู้คนมีวิถีชีวิตยึดโยงกับแม่น้ำโขงท่ามกลางความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมทำให้มุมมองของนักท่องเที่ยวและคนเชียงของมองเห็นตรงกันว่าเชียงของเป็นเมืองที่เรียบง่ายไม่เร่งรีบ (Slow Life)

จากการศึกษาผลกระทบด้านบวกการประกาศพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ พบว่า เกิดการค้าและการลงทุนที่เพิ่มสูงขึ้น แนวคิดการบริหารจัดการเมืองภายใต้

แนวคิด 1 เมือง 2 แบบ และการประกาศใช้สะพานมิตรภาพ 4 (เชียงใหม่-หัวเวียง) เห็นได้จากจำนวนมูลค่าการส่งออกที่ผ่านด่านศุลกากรเชียงใหม่ของซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. 2554 มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 2,845.63 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นใน พ.ศ. 2557 เท่ากับ 7,325.26 ล้านบาท (แผนพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่, 2559: 29) ผลพวงที่เกิดขึ้นเหล่านี้เป็นการเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาให้กับพื้นที่เชียงใหม่เพื่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจในฐานะเมืองการค้าชายแดนโดยเฉพาะในด้านการท่องเที่ยว และโลจิสติกส์ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐที่ต้องการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศ และลดความเหลื่อมล้ำการพัฒนาโดยการกระจายความเจริญลงสู่ภูมิภาค (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) และพิภพ บุญธรรม (2561: 475) ที่ศึกษาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองโบราณอุทงขององค์การบริหารการพัฒนา พื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ที่พบข้อเสนอด้านการพัฒนาด้านรายได้และผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนต่อไป ในทางตรงข้ามระบบนิเวศและรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ยังได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ภายใต้กระแสการพัฒนาเศรษฐกิจที่รุกคืบเข้ามาในพื้นที่ ส่งผลให้ระบบนิเวศเปลี่ยนแปลงไป ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เช่น โบราณสถาน ชุมชนโบราณ วัด และสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางศิลปะ และสถาปัตยกรรม จะถูกกลืนด้วยอำนาจทุนที่มาพร้อมกับการพัฒนาจากภายนอก และด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การรุกคืบของทุนที่มาพร้อมกับแรงงานภายนอกจำนวนมากย่อมส่งผลต่อรูปแบบของวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม ปัญหาเหล่านี้บ่อยครั้งมักเกิดพร้อมกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจทั้งสิ้น ดังเช่น การศึกษาของ แพร่พรรณ เหมวรรณ อภิเศก ปันสุวรรณ และอริศรา เจริญปัญญาเนตร (2553) เรื่องรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงที่ตั้งและผลกระทบของการพัฒนาอุตสาหกรรมประเทศไทย พบว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมาก กล่าวคือ การพัฒนาอุตสาหกรรมนำไปสู่การเคลื่อนย้ายของผู้คนเข้ามาในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นจากชุมชนก็ขยายเป็นเมือง ผลกระทบที่ตามเป็นต้นว่า สภาวะแวดล้อมเป็นพิษ (น้ำเน่าเสีย อากาศเป็นพิษ มลภาวะทางเสียง) การเกิดช่วงชั้นใหม่ทางสังคม (ชนชั้น

เจ้าของกิจการ ชนชั้นผู้บริหาร ชนชั้นเจ้าของธุรกิจขนาดเล็ก ชนชั้นพนักงาน ชนชั้นผู้ใช้แรงงาน) ระบบนิเวศน์ถูกทำลาย เป็นต้น ผลกระทบที่เกิดขึ้นทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการเตรียมความพร้อมและการให้ความรู้แก่ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น แต่ทว่าจากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลปรากฏว่าประชาชนในพื้นที่ยังไม่เข้าใจในเรื่องของเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยเฉพาะเรื่องของสิทธิที่ดินพึงได้รับ ดังผลการศึกษาของ ปรีชา อุบโยคินและคณะ (2547) เรื่อง “กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดเชียงราย” พบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดนของประชาชนอยู่ในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด โดยมีกลุ่มข้าราชการมีสัดส่วนการรับรู้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ชุตติมา ปัญญาหลง (2559) ที่ศึกษาเรื่องการรับรู้และกระบวนการสร้างการรับรู้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายของประชาชนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษส่วนใหญ่ไม่รู้ถึงกฎหมาย กฎระเบียบ สิทธิที่เกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษคิดเป็นร้อยละ 80.9 และจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์ SWOT จุดอ่อนประการหนึ่งที่พบคือ ผู้นำชุมชนและประชาชนในอำเภอเชียงของยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษนับเป็นเสียงสะท้อนจากคนในพื้นที่

จากการกำหนดแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยวของเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ จังหวัดเชียงรายภายใต้ระบบ 1 เมือง 2 แบบ ได้แบ่งออกเป็น 4 แนวทาง คือ การพัฒนาเชิงรุก การพัฒนาเชิงป้องกัน การพัฒนาเชิงแก้ไข และการพัฒนาเชิงรับ ซึ่งได้กล่าวไปแล้วในผลการศึกษา อย่างไรก็ตาม เพื่อให้แนวทางการพัฒนาดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ จึงได้นำแนวทางการพัฒนาที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ตามแนวคิดของ Dickman (1996) ว่าด้วยการพัฒนาทางการท่องเที่ยวที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ ความดึงดูดใจ (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ที่พัก (Accommodation) และกิจกรรม (Activity) พบว่า เชียงของมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดความสนใจแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ ทรัพยากรตามธรรมชาติ การเป็นเมืองภูมิศาสตร์ติดน้ำโขงที่เป็นแหล่งอาศัยของปลาชนิดต่าง ๆ รวมทั้งผู้คนมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายไม่ตามกระแสสังคมภายนอก (Slow life)

จนทำให้รากเหง้าทางวัฒนธรรมประเพณีเลือนลางไป ซึ่งนับว่าเป็นจุดเด่นหรือจุดแข็งสำหรับภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงของ และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น การล่องเรือชมบรรยากาศวิถีชีวิตของคนเชียงของ การเยี่ยมชมสินค้างานหัตถกรรม การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ และมีที่พักรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอด้วยมีจำนวนที่พัก 21 แห่ง 574 ห้อง จัดอยู่ลำดับที่ 5 จากจำนวนอำเภอทั้งหมดในจังหวัดเชียงราย 18 อำเภอ (สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย: 2559) สำหรับความสามารถในการเข้าถึงและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางจากอำเภอเมืองเชียงรายถึงอำเภอเชียงของ ระยะทาง 97.7 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดิน 1 ชั่วโมง 4 นาที ซึ่งใช้ระยะเวลานานพอสมควร ระบบการขนส่งสาธารณะยังไม่พร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ประกอบกับการสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์ SWOT จุดอ่อนที่พบประการหนึ่งคือ ระบบการขนส่งสาธารณะยังไม่พร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น รถรับส่งระหว่างอำเภอเชียงของไปสะพานมิตรภาพ 4 (เชียงของ - หัวทราย) ยังไม่พร้อมในการรองรับให้บริการนักท่องเที่ยว ด้วยเหตุผลนี้ทำให้ภาพลักษณ์ของเชียงเป็นเมืองผ่านในการเดินทางต่อไปยังประเทศลาวและจีน และทำให้วัตถุประสงค์ที่นักท่องเที่ยวมาเชียงของโดยส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มที่ตั้งใจมาพักผ่อนเพื่อสัมผัสถึงรูปแบบการท่องเที่ยวแบบ Slow life รองลงมา คือ เยี่ยมคนรู้จัก เช่น เพื่อน ญาติ เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่า ความสามารถในการเข้าถึงด้านคมนาคมยังเป็นจุดอ่อนของการท่องเที่ยวเชิงของ คณะผู้วิจัยเห็นว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวต้องดำเนินการจัดสร้างการคมนาคมรวมถึงโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงความสำเร็จของการท่องเที่ยวตามแนวคิดของ Dickman องค์ประกอบที่เชียงของมีความพร้อมในการเป็นเมืองท่องเที่ยวตามแผนการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาลซึ่งกำหนดเป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ คือ ความดึงดูดใจ (Attraction) ที่พัก (Accommodation) และกิจกรรม (Activity) ในด้านที่ ต้องมีการพัฒนาคือ ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) และสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยวของเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ จังหวัดเชียงรายภายใต้ระบบ 1 เมือง 2 แบบ ที่คณะผู้วิจัยได้กำหนดไว้ทั้ง 4 แนวทาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. เตรียมความพร้อมจัดอบรมให้กับบุคลากร ผู้ประกอบการ และประชาชน ในการตั้งรับกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของเขตเศรษฐกิจ พิเศษเชียงใหม่ของ จังหวัดเชียงราย ควบคู่กับการสร้างจิตสำนึกให้กับคนในพื้นที่ในการ อนุรักษ์ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว

2. นำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนหรือประกอบแนวทางการจัดทำ ปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงใหม่ของ จังหวัดเชียงราย ภายใต้ระบบ 1 เมือง 2 แบบ

3. จัดทำแผนแม่บทพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงทั้งในระดับอำเภอ และจังหวัดใกล้เคียงเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน อัน นำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวในทิศทางเดียวกัน ตามพระราชบัญญัตินโยบายการ ท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 หมวด 3 แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว ว่าด้วย เรื่องของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ในการรักษาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว (มาตรา 17)

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาความเชื่อมโยงในแต่เขตพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียงในประเด็น ความสอดคล้องกับนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ซึ่งมีผลต่อการจัดทำแผนเพื่อขอรับการ จัดสรรงบประมาณด้านการท่องเที่ยว

2. ศึกษาเปรียบเทียบภาพลักษณ์ของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหรือ ภูมิภาคอื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเพื่อกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยเรื่อง “การสร้างภาพลักษณ์สำหรับการเป็นเมืองท่องเที่ยวของเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงของ จังหวัดเชียงราย ภายใต้ระบบ 1 เมือง 2 แบบ” ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัยจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตามโครงการสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี พ.ศ. 2560 คณะผู้วิจัยจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- จารุณี ทรัพย์บุญโต. (2555). ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายจากมุมมองประชาชนในท้องถิ่นและต่างถิ่น. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชยุต จิตธำรงสมุทร. (2558). การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอำเภอเชียงของในฐานะอำเภอชายแดน. วารสารวิชาการ สถาบันการพลศึกษา, 7(3), 77 - 88.
- ชุตินา ปัญญาหลง. (2559). รายงานวิจัย การรับรู้และกระบวนการสร้างการรับรู้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายของประชาชนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เชียงราย. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- นิวัฒน์ ร้อยแก้ว. ประธานกลุ่มคนรักเชียงของ. สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2560.
- ปรีชา อุบโยคิน. (2547). โครงการกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดเชียงราย. เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- พิภพ บุญธรรม. (2561). การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองโบราณอู่ทองขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). วารสารการบริหารปกครอง, 7 (2): 474 - 501
- วิรัช สลวิรัตน์กุล. (2540). การประชาสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศศิธร รุ่งกิจเลิศสกุล ผู้ประกอบการร้านอาหารและที่พัก. สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2560.
- สงวน ซ้อนกลิ่นสกุล. รองประธานหอการค้าจังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2560.
- สุรียา วงศ์ชัย. ผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ลือลายคำ. สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2560.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). **การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย. (2560). **ข้อมูลสารสนเทศจำนวนที่พัก/โรงแรมห้องพักที่จดทะเบียนในจังหวัดเชียงราย**. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <https://5bit.ly/2VQeBPL>, เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2559.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). **รายงานสถิติจังหวัด**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานจังหวัดเชียงราย. (2559). **แผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย**. เชียงราย: สำนักงานจังหวัดเชียงราย.
- แพร่พรรณ เหมวรรณ อภิเศก บันสุวรรณ และอริศรา เจริญปัญญาเนตร (2553). รูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงที่ตั้งและผลกระทบของการพัฒนาอุตสาหกรรมประเทศไทย. **วารสารภูมิศาสตร์**, 34(3), 37-57.
- Dickman, C.R. (1996). **Overview of the Impacts of Feral Cats on Australian Native Fauna**. Australian Nature Conservation Agency: Canberra.

Translated Thai References

- Bultham, P. (2017). Administration to Promote People Participation in Development of Designated Area of U-Thong Ancient Town of the Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization). **Governance Journal**, 7 (2): 474 - 501

- Chiang Rai Provincial Statistical Office (2017). **Information about Accommodation / Hotels, Rooms Registered in Chiang Rai.** (Online). Retrieved from <https://bit.ly/2VQeBPL>, October 18, 2017.
- Hammawan, P., Pansuwan, A., Charoenpanyanet, A. (2010). Industrial Development Location Pattern and Impact of Industrialization in Thailand. **Geographical Journal**, 34(3), 37 - 57.
- Jittumrongsoontorn, C. (2558). Tourism Management Administration of Chiang Khong District as Border District. **Academic Journal Institute of Physical Education**. 7(3), 77 - 88.
- Laphirattanakul, W. (1997). **Public relations**. Bangkok: Chulalongkorn University.
- National Statistical Office. (2017). **Provincial Statistical Report**. Bangkok: National Statistical Office.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2015). **Development of special economic development zones of Thailand**. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Council.
- Chiang Rai Provincial Office. (2016). **Chiang Rai Development Plan**. Chiang Rai: Chiang Rai Provincial Office.
- Panyalong, C. (2016). **Perception Research Report and the Process of Creating Awareness of Legal Rights and Duties of People in Chiang Rai Special Economic Development Zone**. Chiang Rai: Chiang Rai Rajabhat University.
- Prokaew, N. Chairman of Kon Rak Chiang Khong Group. Interview, 18 March 2017
- Rungkitlertsakun, S. Restaurant and accommodation operators. Interview, 18 March 2017.
- Saunglinsakun, S. Vice President of Chiang Rai Chamber of Commerce.

Interview, 19 March 2017.

Supbunto, J. (2012). **Tourism Image of Chiang Rai Province from Perspectives of Local and Non- Local People**. Thesis Graduate School, Chiang Mai University.

Upayokin, P. (2004). **Public Participation Mechanism Project for the Establishment of Border Economic Zone in Chiang Rai Province**. Chiang Rai: Mae Fah Luang University.

Wongchai, S. Founder of Lue Lai Kam Museum. Interview, 19 March 2017.